

KOMMUNSTYRELSEKONTORET

Namn: Joakim Appelquist

Telefon: 0700-867499

E-post: joakim.appelquist@norrtaelje.se

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Remissvar Åtgärder för en jämnare fördelning av boende för vissa skyddsbehövande (utkast till lagrådsremiss)

Sammanfattning

Norrtälje kommun har getts möjlighet att inkomma med synpunkter på lagrådsremissen Åtgärder för en jämnare fördelning av boende för viss skyddsbehövande. Regeringen föreslår i lagrådsremissen att:

- Migrationsverket ska få anvisa en kommun att ordna boendet för personer med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd (enligt massflyktingsdirektivet)
- Kommunerna ges behörighet att anordna boenden för dessa personer
- Kommunerna ska få ersättning för att anordna boenden enligt schablonersättning
- Personer ska få rätt till hälso- och sjukvård på samma villkor som asylsökande från den tidpunkt då man ansöker om tillfälligt skydd
- Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

Sammanfattningsvis anser Norrtälje kommun att det är svårt att ta ställning till de föreslagna förändringar i lagstiftningen då det saknas avgörande detaljer i förslaget gällande bl.a. ersättningssystem, nivåer på ersättning och kriterier för antalet anvisade personer till en kommun. När det gäller mer specifika kommentarer vill Norrtälje kommun framföra följande:

- Norrtälje kommun är tveksam till en modell som tvingar kommunerna att ta emot ett visst antal boenden för specifika skyddsbehövande.
- Om lagstiftningen ändras i linje med förslaget måste den fördelningsmodell som beslutas tydligt ta hänsyn till skillnader på bostadsmarknaderna i olika kommuner.
- Norrtälje kommun anser inte att schablonersättning är acceptabelt utan vill se en ersättningsmodell som erbjuder full kostnadstäckning för uppkomna kostnader.

POSTADRESS

Box 800, 761 28 Norrtälje
Kommunstyrelsekontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

0176-710 00

kontaktcenter@norrtaelje.se

www.norrtaelje.se

Synpunkter

Norrtälje kommun vill initialt betona att vi ser positivt på ambitionen att skapa ett ökat samarbete mellan den kommunala och nationella nivån när det gäller fördelningen av boende som kommit till Sverige inom ramen för det aktiverade massflyktingsdirektivet. Behovet har inte minst illustrerats av de utmaningar som gällande regelverk skapat då det gäller möjligheterna att samverka mellan nationella aktörer, kommuner, frivilligorganisationer och privatpersoner som öppnat sin hem för flyktingar från Ukraina.

Norrtälje kommun inser således att nuvarande system kan behöva justeras både utifrån erfarenheter från flyktingkrisen 2015 och som resultat av aktiveringen av massflyktingsdirektivet.

De föreslagna förändringarna som föreslås i lagrådsremissen är dock så knapphändigt beskrivna och det saknas information gällande avgörande frågeställningar varför det är svårt att ta ställning till förslaget. Nedan följer dock ett antal synpunkter på förslaget.

Frivillighet eller tvingande anvisning

Enligt förslaget ska Migrationsverket i fortsättningen få möjlighet att anvisa personer med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd till kommuner. Enligt nuvarande lagstiftning ligger ansvaret att tillhandahålla boende helt på den ansvariga myndigheten, Migrationsverket. Norrtälje kommun inser behoven att se över den gällande lagstiftningen men anser att förslaget med fullt tvingande lagstiftning är väl drastiskt innan möjligheterna till ett regelverk med högre grad av frivillighet undersökts. Den kommunala sektorns beredskap och beredvillighet att i hela landet snabbt tillhandahålla boenden i inledningen av Ukrainakrisen är bara ett exempel på att det går att komma långt med frivilliga överenskommelser mellan kommuner och Migrationsverket.

Lagändringen föreslås också bli permanent vilket medför ett stort åtagande för kommunerna över tid. Förslaget innebär också att åtagandet för kommunerna redan från det att lagen träder i kraft kommer att omfatta samtliga personer som beviljats tillfälliga uppehållstillstånd, oavsett nationalitet samt oavsett på vilken grund det tillfälliga uppehållstillståndet har beviljats. Norrtälje kommun anser att förslaget inte i tillräcklig utsträckning överväger konsekvenserna för kommunerna i dessa hänseenden och behöver utredas ytterligare.

POSTADRESS

Box 800, 761 28 Norrtälje
Kommunstyrelsekontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

0176-710 00
kontaktcenter@norrtalje.se
www.norrtalje.se

Kriterier för en fördelning baserat på kommunala olikheter

Om staten skulle välja att gå vidare med ett förslag som innebär anvisning till enskilda kommuner är det Norrtälje kommuns uppfattning att en sådan modell måste ta stor hänsyn till skillnader på bostadsmarknaden i olika kommuner. Anledningen är att det kommer vara mycket svårt för kommuner i storstadsområden med få antal lediga bostäder att skyndsamt tillhandahålla bostäder med tillräcklig standard.

En annan viktig faktor att inkludera i fördelningsmodellen är antalet personer med bakgrund i det land eller område som folk flyr från. Anledningen är att personer som ordnar med eget boende föreslås ingå i det antal som anvisas till en kommun. Då vi vet att personer ofta söker sig till släkt och vänner kommer kraven på den kommunala förvaltningen att ordna boendeplatser variera kraftigt mellan olika kommuner beroende på antalet landsmän och därför bör hänsyn tas till denna faktor vid fördelningen mellan olika kommuner.

Ytterligare en faktor som Norrtälje kommun vill lyfta i sammanhanget är att det inte tydligt framgår i förslaget om de personer som kommer som EBO till en kommun har förtur till en ABO plats i kommunen. Utifrån att situationen i Ukraina utvecklades väldigt snabbt och utifrån att Migrationsverket inte var förberedda så kom många initialt som EBO. Dessa bör ges förtur till att bo kvar i den kommun man kommit till och Migrationsverket bör ges i uppdrag att inventera behovet av boende för de som kommit som EBO redan innan kommuntalen fördelas så att kommunen ges bättre förutsättningar för att planera för boende till de som redan vistas i kommunen.

Norrtälje kommun vill också föra fram att det är av yttersta vikt att kommunerna, i likhet med vad som gäller enligt bosättningslagen, får möjlighet att, i dialog med Migrationsverket, kunna planera för inom vilken tid och hur kommunen ska kunna fullgöra sitt årliga åtagande. Norrtälje kommun bedömer att de antal, som redan under framtagandet av lagstiftningen kommunicerats via Länsstyrelsen i Stockholms län, vida överstiger den lediga kapacitet av långvariga boendeplatser som finns i kommunen.

Norrtälje kommun vill också särskilt lyfta fram att tanken med massflyktsdirektivet är att ge tillfälligt skydd. Ett tydligt exempel på detta är att personer som beviljats tillfälligt uppehållstillstånd inte har rätt till SFI. Norrtälje kommun menar därför att man i det kommande arbetet med lagstiftning på detaljnivå behöver använda fördelningsnycklar som i första hand inte bygger på arbetsmarknadsfaktorer utan istället hur bostadsmarknaden ser ut i respektive kommun.

POSTADRESS

Box 800, 761 28 Norrtälje
Kommunstyrelsekontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

0176-710 00
kontaktcenter@norrtalje.se
www.norrtalje.se

I detta sammanhang vill vi också framföra synpunkten att det vid införandet av nya krav på kommunerna är viktigt att göra en bred analys av förutsättningar för och konsekvenser av ny lagstiftning. Då de föreslagna ändringarna i den aktuella lagstiftningen innebär ett ökat krav på kommuner att snabbt kunna tillhandahålla bostäder konstaterar vi från kommunalt håll att det samtidigt införs en mängd lagar och regelverk inom andra lagstiftningsområden som försvårar och fördröjer byggande. Horisontell samordning av olika lagstiftningsprocesser och analyser av de sammantagna konsekvenserna av samverkande regelverk är komplext, men om det ska vara möjligt för kommunerna att svara upp mot nya krav är det viktigt att den statliga nivån gör sitt yttersta för att undvika lagstiftning som försvårar byggande. Norrtälje kommun har redan idag mycket svårt att bygga bostäder i den takt som kommunen önskar. Orsaken är till stor del nationellt genererade regler och krav. För att det överhuvudtaget ska vara möjligt att möta de nya krav på ett snabbt ökat bostadsbyggande som blir konsekvensen av den föreslagna lagstiftningen behöver ett stort antal tillståndsprocesser och lagkrav reformeras skyndsamt.

Ersättningsystem med full kostnadstäckning

Då ett av de uttalade syftena med att genomföra de föreslagna förändringarna är att skapa ett system som fördelar bördorna jämnare över landet är det viktigt att detta inte bara gäller de kostnader som uppkommer i de olika kommunerna, utan även den ersättning som utgår från staten som fortsatt är ytterst ansvarig. Norrtälje kommun motsäger sig därför den föreslagna modellen med schablonersättning och vill i stället se en modell som ger full kostnadstäckning för de kostnader som uppstår som resultat av anvisningar från Migrationsverket. Vid utvecklingen av ersättningsmodellen är det viktigt att inte bara fokusera på kostnader som uppstår kopplat till boende, utan även ta hänsyn till kostnader för skola och barnomsorg samt de kostnader som uppstår genom utökningen av rättigheter att erhålla vård och omsorg.

En annan aspekt att beakta och särskilt lyfta i lagstiftningsarbetet är frågan om det är möjligt för kommunerna att ta över ett kontrakt eller avtal som t.ex. Migrationsverket har upphandlat. Om kostnaden för ett sådant boende ligger under schablonersättningen uppstår också frågan om det är kommunen eller Migrationsverket som ska stå för mellanskillnaden. Det är också viktigt att ta hänsyn till de stora prisskillnaderna för boenden i storstadsområden och landsbygden för att inte kommuner i storstadsområden ska missgynnas.

Modell som ger långsiktig planeringshorisont

POSTADRESS

Box 800, 761 28 Norrtälje
Kommunstyrelsekontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

0176-710 00
kontaktcenter@norrtalje.se
www.norrtalje.se

Norrtälje kommun vill också lyfta fram behovet av ett ordnat införande av den nya lagstiftningen. Om ett nytt ramverk i linje med det som föreslås i lagrådsremissen blir verklighet kommer det att ställa stora krav på kommunerna och innebära en stor ansvarsförskjutning från staten till kommunerna. För att detta ska kunna genomföras på ett ordnat sätt är det viktigt att det sker på ett ordnat sätt över längre tid. Exempelvis är det inte möjligt för kommuner att ingå hyresavtal utan att lagstiftningen är antagen och ersättningsmodellen beslutad. Det faktum att det tog ett flertal veckor för Migrationsverket att besluta om en modell för evakueringsboenden visar på svårigheter att fatta snabba beslut i denna typ av komplexa frågor. Norrtälje kommun uppmanar därför Regeringen att i samband med ett eventuellt införande av den nya lagstiftningen säkra en lång implementeringsperiod som ger kommunerna möjlighet att möta de nya kraven. Det är i detta sammanhang också viktigt att ha en modell som ger långsiktiga planeringsförutsättningar. I förslaget anges att kommunerna ska få anvisningar på årsbasis. Norrtälje kommun anser att detta riskerar att skapa alltför stora fluktuationer i kommunernas åtagande, vilket skapar ekonomiska och verksamhetsmässiga risker.

POSTADRESS

Box 800, 761 28 Norrtälje
Kommunstyrelsekontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

0176-710 00
kontaktcenter@norrtaelje.se
www.norrtaelje.se